

Magyarország pillangói.

Irta *A. Aigner Lajos.*

VII.

6. *Pieris Daplidice* L. ¹⁾

Linné, *Systema Naturae*. Ed. X. p. 468. (1758); Esper, *Die Schmetterlinge in Abbildungen* I. tab. 3. fig. 5. (1777).

A szárnyak tejszínűek; a felső szárny csúcsán néhány összefüggő fekete petty és közepén ugyanoly színű folt áll; ezek alul zöld behintésűek. A nőtény belső szegélyén még egy fekete petty s az alsó szárny szegélyén összefüggő fekete foltok láthatók. Az alsó szárny alul zöldes, közepén fehér foltok sora áll, mely összefüggő szalagot alkot, tövén 2—2 fehér petty s a szegélyen négyszögű vagy tojásalakú fehér pettyek sora mutatkozik.

Hazánkban hegyi vagy erdei réteken országszerte gyakori 2—3, helyenkint 4 ivadékbán is. Budapesten márczius 13-tól május 10-ig, május 22-től július 6-ig, július 11-től augusztus 15-ig és augusztus végén. Példányaik többnyire nagyok (40—47, törpe 32 mm.) Az alsó szárny fekete szegély foltjai olykor igen erősen kifejlődtek; ahavasí példányokon (Hunyad m., Kovászna) a nőtény a tötéren a rendesnél sötétebben behintve, Budapesten pedig akad ős felé példány, melynek még középsejtje is szürkés s egyes példányokon minden rajz barnaszínű. Alul sárgászöld rajzolatú. Budapesten szabadban talált bábból nálam oly példány kelt ki, a melynek felső szárnyán a fekete pettyek egybefolytak s a középsejtre is kiterjedtek. Ugyanott fogtam 1902-ben hermaphroditát, mely balra a nőtény, jobbra a hím rajzát mutatja.

Var. Bellidice O.¹⁾ a kitelelt bábból kikelő kisebb tavaszi ivadék (35—40, törpe 30, óriás 43 mm.); olykor inkább szürkés rajzolatú, alsó szárnyának rajzolata sötét zöld. Némelykor a II. és III. ivadék közt is akad ily alant sötétzöld példány. Hermaphroditát (balra nőtény, jobbra hím) fogtam Budapesten 1899. márczius 18-án; *Viertl Adalbert* pedig Pécsen 1880. február 6-án tenyészett egyet egyet bábból.

Hernyója kékes szürke vagy szürkés zöld, sárgás hosszanti

¹⁾ *Daplidice*; a *Danaidák* egyike.

¹⁾ *Bellus*; csinos.

sávokkal és hátán fekete pontokkal. Nagysága 29—33 mm. Budapesten V., 24—29, VI. 23—VII. 2., VIII. 3—26. és IX—X. 14. található. Tápláló növényei: *Turritis glabra* és *erucastrum* (toronyszál), *Raphanum raphanistrum* (reték), *Sysimbrium officinale* és *sophia* (zsombor), *Capsella bursapastoris* (tarsolyfű), *Alyssum incanatum* és *calycinium* (ternye), *Diplotaxis tenuifolia* (sorapár), *Reseda lutea* és *luteola* (rezeda), *Sinapis arvensis* (mustár), *Thlaspi arvensis* (társóka) és *Erysimum repandum* (szegécs). *Bábja* zöld, barnás vagy szürke; növényekhez van erősítve.

Parazitái: *Blepharidea vulgaris* Meig. Dipterafaj; *Macroglenes nigroclypeatum* Amer. Chalcidida-faj.

Előfordul az összes szomszédországokban. Elterjedési köre: A kanári szigetektől Pekingig (1—135⁰) és Svájcztól Egyiptomig (60—30⁰).

3. nem **Euchloe** Hb.¹⁾ (*Antocharis* B.)²⁾

A fej kicsiny, szőrös; a tapogató középső íze hosszú, a fej hosszát jóval meghaladja, alul hosszú szőrökkel borított; a csáp igen rövid, bunkója tojásalakú. A *hernyó* karesú, hengeres. A *báb* elől hegyes, erősen hátrahajló. A 14 palaearktikus faj közül hazánkban kettő honos.

1. A két ivar egyszínű fehér. Az alsó szárny alul sötét zöld, szabálytalan ezüstös foltokkal **Belia Cr.**
- A két ivar különböző színű. A hím felső szárnyán narancsszínű nagy folt van; az alsó szárny alul fehér, zöldes rajzokkal **Cardamines L.**

7. **Euchloe Belia** Cr.³⁾

Cramer, *Papillons exotiques* IV. tab. 397. fig. A. B. (1782).

A szárnyak mindkét ivarnál fehérek; a felső szárny közepén meglehetősen nagy fekete folt van, a szárny csúcsán egybefolyó fekete pettyek állanak. Az alsó szárny alul sötétzöld, szabálytalan ezüstös pettyekkel.

Hazánkban csupán Josipdolon és Dalmáciában található (márcziustól júniusig), a hol a II. ivadék a var., *Ansonia* Hb.⁴⁾ is előfordul. Ez a törzsalaknál nagyobb, alsó szárnya alul zöld, rajzolata ezüst fény nélküli.

Petéje barnás sárga, hosszúka, fölül kihegyesedett. *Hernyője* zöldes, 3 sötétebb hosszanti sávval és fehér stigmákkal; a II. iva-

1) Bel: Franciaországi város, a hol e fajt felfedezték.

2) Ansonia: tartomány déli Olaszországban.

3) *ερί*: jó; *χλόη*: zöld lomb;

4) *ἄνθη*: virág; *χαίρειν*: öröme.

déké sárgás zöld, ibolyaszínű sávokkal. 35 mm. hosszú. Tápláló növénye főleg *Sysimbrium erucastrum* és *Barbarea vulgaris*. *Bábja* barna, apró fekete pontokkal, két végén kihegyesedett.

A szomszédországok közül előfordul: Alsó-Ausztria-, Románia- és Bulgáriában. Elterjedési köre: Déli Európa, Észak-Afrika és Kis-Ázsia Örményországig.

8. *Euchloe Cardamines* L.¹⁾

Linné, *Systema Naturae*. Ed. X. p. 468. (1758); Esper, *Die Schmetterlinge in Abbildungen* I. tab. 4. fig. 1. tab. 27. fig. 2.

Alapszíne fehér. A felső szárny csúcsa és középfoltja fekete, a nőtényen erősebben mint a hímen, melynél a szárny külső fele narancsszínű. Az alsó szárnyon alul számos szabálytalan szakgatott fekete behintésű zöld folt van.

Hazánkban erdei réteken országszerte gyakori, helyenkint két ivadékban; az I. ivadék Budapesten márczius közepétől június elejéig röpül; II. ivadékát Budapesten, Breznóbányán, Rozsnyón, a Magas Tátrán és Orsován júliusban figyelték meg; a hegységekben egyébiránt általában később lép fel. A középfolt olykor igen nagy, viszont gyakran igen apró és mindig fehér pupillás; a narancsszín hol csak a foltig, hol rajta túl terjed.

Némely vidéken (Budapest, Eperjes, Tavarnok) akad elvéve oly példány, mely az ab. *Turritis* O-t²⁾ megközelíti, amennyiben a hímen a felsőszárny középfoltja csaknem a narancsszínű folt határán fekszik. Többi jellege nem találó, mert a középfolt a törzsalaknál is pupillás és kivált a második ivadék csaknem épen oly erős fekete behintésű mint az ab. *Turritis* olaszországi példányai; nőtényei alighanem azok, melyeknél az apicalis és középfolt a rendesnél szürkébb és fejletlenebb.

A felső szárnyon alul a középtér felső fele gyakran oly élénk sárgás, hogy az efféle példányok talán átmenetek a var. *Alberti* Hofm.-hoz³⁾

Egy eperjesi hím tiszta fehér, fekete behintés nélkül; a narancsszínű folt a felső szárny nagyobb felét foglalja el, a világos barnás középfolt alig látható, alsó szárnya pedig alul citromsárga rajzolatú. Ez a példány biztosan az ab. *immaculata* Pabst.-hoz⁴⁾ tartozik; hasonlókat találtak Budapesten is. Pécsen 1893 ápr. 10-én Viertl A. látott oly példányt, melyen a különben narancsszínű

¹⁾ Cardamine: mustárnövény.

²⁾ Toronyzúd, a tápláló növénye.

³⁾ Alberti a felfedező.

⁴⁾ A foltatlan.

felt citromsárga, vagyis olyan színű volt mint a *Gonopteryx Rhamni* híme.

Petéje fehéres zöld, ovális; a nőstény egyenkint rakja le. *Hernyója* kékes zöld, fehéres háti sávval és apró fekete pontokkal. 25—26 mm. hosszú. Tápláló növényei: *Cardamine pratensis*, *silvatica* és *impatiens* (foszlár), *Arabis*, *Hesperis matronalis* (estike), *Alliaria officinalis* (szegecs), *Sysimbrium erucastrum* (zsombor), *Brassica napus* és *campestris* (káposzta), *Thlaspi arvensis* (tarsóka) és *Turritis glabra* (toronyszál), mely utóbbin Budapest környékén júniusban olykor nagyobb számban található. *Bábja* zöld, sarlószerűen hátrahajlott.

Előfordul az összes szomszédországokban. Elterjedési köre: Spanyolországtól az Altáig (10—110°) és Lapphontól Sziciliáig (68—35°).

A vetési varjú mezőgazdasági jelentősége.*)

Irta *Schenk Jakab*.

A vetési varjú nagyszámú s nem ritkán 50—60000 főnyi telepei, a melyek lakossága a költés időszakában még megháromszorosodik, óriási fogyasztó közönséget képviselnek. Az az anyaföld táplálja őket, a mely nálunk a nemzeti vagyona java részét szolgáltatja s azért igen fontos az a kérdés, hogy ez a rengeteg fogyasztás a nemzeti vagyona hasznára vagy kárára válik-e. Táplálkozása alapján lehet végtelenül hasznos, vagy éppolyan káros. Sokszor dicsérték, de még többször gyalázták a vetéseken való működését, igazán pontosat azonban senki sem tudott, úgy hogy végre Herman Ottó a M. O. K. főnöke elhatározta, hogy pozitív megfigyelések alapján juttatja dülőre a vetési varjú mezőgazdasági jelentőségét. E cél elérésére a következő intézkedéseket fogantatosította.

1. Kérdőíveket bocsátott ki a gazdasági tudósítókhoz, erdőhatóságokhoz, gazdasági egyesületekhez és a hazai ornithologusokhoz, hogy feleljenek arra a kérdésre, hasznos vagy káros madár-e a varjú és miként? Történt ez pedig a későbbi vizsgálat irányítása

*) Adalék a vetési varjú (*Corvus frugilegus*) mezőgazdasági jelentőségéhez, A Magyar Ornithológiai Központ vizsgálati alaján ismerteti Schenk Jakab, a M. O. K. asszisztense. (Különlenyomat az „Erdészeti Lapok“ 1905. XI. 4. füzetéből.)